

Govor Ministrice vanjske trgovine i razvojne pomoći, Liesje Schreinemacher, povodom komemoracije genocida u Srebrenici, održanog 11. jula 2023. godine u Hagu

Dame i gospodo,

Uvažene ekscelencije,

Dobar dan.

8372 imena. 8372 imena ispisana su na spomeniku u **Potočarima**. 8372 imena nevinih žrtava.

Neki od njih čak nisu napunili ni 15 godina.

Hladnokrvno ubijeni na brdima oko Srebrenice.

To je bio čin sa predumišljajem. Čin isključivo motivisan slijepom i nemilosrdnom mržnjom.

Mržnja prema stanovništvu koje je vijekovima živjelo u Bosni. Čak i sada, riječi ne mogu opisati zastrašujući obim ovoga genocida. Srebrenica je krajnje upozorenje šta se može dogoditi kada se naša društva truju polarizacijom, rasizmom i etno nacionalizmom, a ovo mračno poglavlje još nije zatvoreno. Daleko od toga.

Bol se id dalje osjeća svakoga dana.

Danas se okupljamo kako bismo se sjetili, odali počast i ukazali naše poštovanje svim žrtvama genocida u Srebrenici.

Naše misli su sa svim očevima, svi sinovima, svom braćom, svim rođacima i prijateljima koji više nisu sa nama.

Prisjećamo se nemoći naših vojnika iz redova UN-a pred agresijom bosanskih Srba.

Razmišljamo i o neuspjehu međunarodne zajednice da pruži adekvatnu zaštitu ljudima u Srebrenici. To je dovelo do najvećeg genocida u Evropi od Drugog svjetskog rata. Kao dio te međunarodne zajednice, vlada Kraljevine Nizozemske dijeli političku odgovornost za situaciju u kojoj se taj neuspjeh mogao desiti. Stoga je prošle godine, u ime nizozemske vlade, ministrica odbrane Kajsja Ollongren uputila izraze najdubljeg izvinjenja. Ovom prilikom želim to izvinjenje, na ovom mjestu, potvrditi minutom šutnje.

Poštovani,

Svi mi sa sobom nosimo ožiljke Srebrenice. Naravno, vi kao Bošnjaci u Nizozemskoj više nego bilo ko drugi.

Međutim, na ovom vam mjestu želim naglasiti: vi niste sami!

Od genocida u Srebrenici pa do danas, izrasla je cijela jedna generacija i sada je naš najvažniji zadatak da se zajednički izborimo da za ovu noćnu moru nekako nađemo odgovarajuće mjesto u našim dušama.

Nadam se da će izvinjenje koje je nizozemska vlada uputila doprinijeti tome.

Rad Tribunala za bivšu Jugoslaviju i Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove ovdje u Hagu je također bio od neizmjerne važnosti.

Zahvaljujući njihovima naporima počnioci su osuđeni i kažnjeni. Tribunal za bivšu Jugoslaviju neosporno dokazao šta se sve, iz sata u sat, dešavalo u Srebrenici.

Priznanje ovih činjenica doprinosi zaliječenju naše zajedničke traume i ukazuje nam na pravac kojim ćemo se kretati u budućnost.

A ja vidim još neka polazišta koja nam nude nadu i perspektivu za budućnost.

Najvažnije polazište ste vi, bosanska zajednica u Nizozemskoj.

Velika većina vas je u Nizozemsku došla zbog rata. Naprasno vam je oduzeto sve što ste voljeli, a da niste imali vremena ni da pustite suzu i tugujete.

Prema riječima Emira Suljagića, direktora Memorijalnog centra Srebrenica, svako sjećanje je bilo ožiljak. Ipak, vi ste uz veliku hrabrost i otpornost sebi ponovo izgradili novi život.

Vaša su djeca ovdje pohađala škole, išla na univerzitet i sada nastavljaju da marljivo grade vlastitu budućnost.

Ja danas ovdje stojim samo sa ogromnim poštovanjem i divljenjem.

Mi dijelimo zajedničku odlučnost da sjećanje na Srebrenicu održimo živim. Nema boljeg primjera kojim bi se to moglo ilustrovati od vaše inicijative da se u Nizozemskoj podigne spomenik koji će komemorirati genocid u Srebrenici.

Spomenik, koji će biti postavljen ovdje u Hagu, pokazuje šta je sve moguće postići kada se Bošnjaci i Nizozemci udruže i rade na ostvarivanju zajedničkog cilja.

Time će se genocidu dati stalno i vidno mjesto u Nizozemskoj.

Ne samo to, time će se još više naglasiti kako Srebrenica predstavlja i dio nizozemske historije.

Time će se ispuniti i davna želja vaše zajednice.

Na današnji dan, 11. jula, izuzetno mi je važno da znate kako je Nizozemska uz vas.

Posebno sada, kada bosanski Srbi ponovo dovode u pitanje dalji opstanak Bosne i Hercegovine.

Mnogi od vas su zabrinuti, a i mi dijelimo vašu zabrinutost.

Svjedoci smo oživljavanja poricanja genocida i etničke retorike u Bosni. Republika Srpska, pod rukovodstvom predsjednika Dodika nastavlja podrivati Daytonski sporazum. Da budem vrlo jasna: to je neprihvatljivo. Nizozemska vlada čvrsto stoji u podršci suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine. Zbog toga je vlada, uz podršku Zastupničkog doma, odlučila poslati nizozemsko vojno osoblje da se pridruži EUFOR-ovoj operaciji ALTHEA i na taj način doprinijeti sigurnosti i stabilnosti u regionu.

Nizozemska će uvijek održavati svoju povezanost s Bosnom i Hercegovinom. To smo dužni vama, kao i onim više od osam hiljada dječaka i odraslih muškaraca koji su pobijeni prije 28 godina.

Ono što se desilo njima, ne možemo zaboraviti niti ostaviti po strani.

Pogotovo ne sada kada na drugom dijelu evropskog kontinenta bjesni rat, a tijela pobijenih građana ponovo leže na ulicama.

Mi u Nizozemskoj imamo obavezu da sjećanje na Srebrenicu održavamo u životu. Da riječima izrazimo šta se dešavalo i da nastavljamo pričati o životima koji su ugašeni zbog besmislenih ideja zasićenih mržnjom, jer to je lekcija koju nas je Srebrenica naučila: raspirivanje netrepeljivosti je igranje sa vatrom. Ako ne uspijemo zauzeti jasan stav na vrijeme, onda ćemo nevjerovatnom zlu dati novu priliku da ponovo bukne.

Zbog toga i danas kažemo: nikada više Srebrenica.

Never again.

Nikada više.

Najljepše hvala.